

DOEPAK

DuPAK DoePAK POPPENSPE(E)LMUSEUMKRUMELKRANTKRABEL DoePAK DuPAK
Nr. 199

De kasjesman: straatpoppenkast en publiek

Op bovenstaand plaatje zie je een oud-Hollands poppenkastafereel van een straatpoppenkast met een op de speelplank zittende *Jan Klaassen*. Hij is in gevecht met het zwarte monster. De vrouw van de 'kasjes-man' (de handpoppenspeler) haalt de centjes op. Een van de kijkende kinderen stopt een muntje in het mansbakje. Een *amuseur public* speelt op zijn viool.

Afbeelding: twee pagina's uit 'Prentjes Almanach voor Kinderen. Met 15 Gecouleurde Plaatjes en Gedichtjes'. Impressum: Erve W. Houtgraaff (Amsterdam, 1803). Collectie: Hielke van der Wijk.

Wil je meer te weten komen over (volks)poppenkastfiguren? Raadpleeg het *poppentheater-abc* op www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl en *Poppenspe(e)l-technieken en -figuren*: een kijk-, lees-, zoek- en ontdekkingstocht door de wonderwereld van het (volks)poppentheater. In deze multimediatpresentatie worden ongeveer twintig poppentheatertema's behandeld. Met plaatjes, tekstjes, bewegende beelden, filmpjes en geluid komt in kort bestek de veelheid aan vormen van het (volks)poppentheater aan de orde. De audiovisuele presentatie is in het museum te bekijken en te beluisteren.

Teksten en plaatjes zijn geplaatst binnen de gestileerde lijnen van een lijsttoneel. Ook zijn er internationale filmpjes die worden vertoond in de toneelopening van een traditionele oud-Hollandse poppenkast. De presentatie is ook in printvorm beschikbaar.

Woordraadsels, een (strip)verhaal, een masker, een tekening, vingerpopjes en een kleurplaat nodigen uit tot de activiteit 'Zelf eens proberen?' Losbladige set: map met 57 eenzijdig bedrukte pagina's, formaat A4, oblong.

Dit document op internet, zie: <http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/Doepak199.pdf>. Hyperlinks: klik op de *cursor* te volgen. Concept en tekst: *Otto van der Mieden* © (2013). *Applaus!*

Doepak is hét Poppenspe(e)lmuseumcadeau. Doepak is gratis voor iedereen die de vragen van een Poppenspe(e)lspuurtocht goed beantwoord heeft. Verzamel alle afleveringen van de Doepakkrumelkrant en -krabbels! Een dupak (spreek uit: doepak) is een stang- en trucpop. Het nummer met de dupak wordt in het Tsjechische en Slowaakse volkspoppentheater met marionetten en stangpoppen altijd als toegift opgevoerd. De pop maakt sprongen waarbij zijn lijf beurtelings lang en kort wordt. Het is een tuc die overeenkomt met het uitrekken en weer inkrimpen van de hals van de Dood van Pierlala in de poppenkast. Pierlala is een stokpop en wordt van onderaf gemanipuleerd; de dupak wordt als stangpop van bovenaf bewogen. Terwijl het rijzen van Pierlala's hals heel langzaam en onder doods stilte geschiedt, gaat het strekken en krimpen van de dupak razendsnel en met veel tumult. Dupak betekent 'stampend'. De houten voeten zijn met lood verzwaard. Het lijf van de pop is een zak van stof. De stang waaraan de dupak hangt, gaat door het hoofd en het lijf en zit vast aan de houten heup. Het gat in het hoofd is wijder dan de dikte van de stang, waardoor de kop soepel op en neer gaat. Aan weerszijden van de kop van de dupak is een touw vastgemaakt. De touwen gaan omhoog en zijn bevestigd aan een speeltoestel. Door dit op en neer te bewegen, rekt en krimpt het lijf. De pop gaat als het ware door de knieën en veert weer op. Behalve springen kan de dupak ook om zijn as draaien; daarbij zwieren de armen wijd uit.